

Sarrià, barri educador
Educació, cultura i territori

DESCRIPCIÓ DEL PROJECTE: SARRIÀ, BARRI EDUCADOR

Aquesta proposta de recerca participativa planteja el repte d'entrar en un procés d'exploració i reflexió en el si de la comunitat educativa. Té per finalitat actuar col·lectivament per al desenvolupament d'un projecte educatiu comunitari al barri de Sarrià i avançar cap a una major connexió del sistema educatiu i cultural del territori, des de la lògica de la proximitat i el desenvolupament local.

Aquest interès neix del desig que expressen les **Associacions de Famílies de les escoles públiques del barri, el Centre Cívic Casa Orlandai, el Centre Cívic Sarrià**, de treballar en xarxa i amb visió global en la definició d'estratègies de millora de les condicions educatives del territori. Com a treball previ realitzat en aquest sentit, s'elabora el Projecte Educatiu de zona de Sarrià, en el marc del seminari de direccions dels centres públics, amb la participació dels claustres, els consells escolars i coordinat pels Serveis Educatius del Districte. Aquest, ja apunta a finalitats com integrar la institució escolar com un element nuclear de la dinàmica del districte i intensificar el compromís amb les famílies i el barri.

La proposta de recerca s'estructura en quatre fases en què s'avança a partir d'activitats anàlisi, reflexió i acció col·lectives per acabar organitzant unes jornades festives en què es cristal·litzen els resultats del procés i es consolida i formalitzi el **Pacte per l'educació comunitària a Sarrià**.

Aquest projecte vol ser una etapa significativa i emocionant en el camí cap a una xarxa d'equipaments i centres educatius viscuts i oberts al territori que generin sentiment de pertinença i promoguin l'expressió social i personal en les seves múltiples manifestacions. Volem conèixer-nos i vincular-nos, fer camí plegades des d'allò que ens emociona, preocupa i interessa. Volem que els centres educatius trobin en la xarxa d'equipaments culturals i centres d'ensenyaments artístics agents aliats amb qui fomentar el debat educatiu. Col·laboradors estables amb qui comptar per al disseny de programes conjunts entenent l'escola com a centre per la creació, la participació i la producció cultural i la xarxa d'equipaments i resta d'agents culturals i socials com a agents de la comunitat educativa.

Aquest projecte el presenten conjuntament les següents institucions, equipaments i entitats:

Centre Cívic Casa Orlandai
Centre Cívic Sarrià
AFA Escola Orlandai
AFA INS Escola Costa Llobera

AFA Escola Táber
AFA Escola Dolors Montserdà-Santa Pau
Escola Orlandai
Institut Escola Costa Llobera

MARC REFERENCIAL I ANTECEDENTS

LA CIUTAT EDUCADORA

EL TERRITORI COM A AGENT EDUCADOR.

Des des del 1990 amb la redacció de la primera Carta de Ciutats Educadores, i tenint en compte la renovació recent dels seus objectius el passat 2020, sabem que, cada dia de manera més clara, l'educació transcendeix els murs de l'escola per a impregnar tota la ciutat. És en aquest sentit que el marc cívic, comunitari i en especial els recursos culturals dels contextos urbans, requereixen ser repensats com a espais educadors que, més enllà d'oferir oportunitats puntuals d'aprenentatge significatiu, han d'involucrar-se de manera quotidiana en el treball educatiu en xarxa per construir comunitats ciutadanes crítiques i avesades al bé comú.

Com destaca Collet (2020) l'impuls que van suposar els "Plans Educatius d'Entorn" a Catalunya des de mitjans dels 2000 ha fomentat la consciència del territori entès com un agent en el qual **l'educació formal, no formal i informal han de generar conjuntament, en xarxa i de forma horitzontal, un projecte educatiu compartit i global**. Des de 2018 aquest impuls s'ha popularitzat al voltant de la proposta "Educació 360", impulsada per la Fundació Jaume Bofill i la Federació de Moviments de Renovació Pedagògica, i que busca connectar i coordinar tots els temps i espais educatius lectius (aula) i no lectius (pati, menjador, extraescolars, famílies, internet, associacions esportives, música i arts, llengües) d'un territori. Alhora que també es connecten i es coordinen els aprenentatges que es realitzen en els diferents espais educatius (escola, centre cívic, club esportiu, escola de música, etc.).

També en aquesta línia, tant el Pla Estratègic Barcelona Ciutat Educadora (2019) com la Mesura de Govern i el Pla d'acció cap a una política pública de cultura i educació (2019) de l'Ajuntament de Barcelona, contempnen un seguit d'objectius que concorden amb **la idea de promoure consciència ciutadana respecte al caràcter educador de l'entorn urbà i de l'acció cultural comunitària**. Les propostes que puguin sorgir del projecte que plantegem a continuació tenen relació amb aquests antecedents.

PER UNA CULTURA EDUCADORA I UNA EDUCACIÓ CULTURAL

CAP A UNA POLÍTICA PÚBLICA INTEGRADA.

Des del sector cultural, però també des dels moviments de renovació pedagògica del segle XX i XXI, **s'ha anat defensant i reivindicant una millor compenetració entre els sectors culturals i educatius**. La raó és aprofitar el potencial d'actiu pedagògic que té l'expressivitat humana i la ciència per al desenvolupament dels infants i les persones. La *Mesura de Govern cap a una política pública de cultura i educació* de l'Ajuntament de Barcelona (2019) vol explorar les possibilitats de coordinació i cooperació per augmentar les **oportunitats educatives i culturals** del territori i abordar la necessitat d'una **estratègia compartida** entre institucions i agents educatius i culturals per abordar problemàtiques complexes de manera conjunta.

LA PARTICIPACIÓ CULTURAL I LA CULTURA DE LA PARTICIPACIÓ.

Cada vegada més, **la participació cultural de la ciutadania es defineix no només com l'accés a determinats tipus de cultura legitimada (espectacles i formats culturals clàssics) si no com una diversitat d'accions que tenen en compte la recepció i accés, la creació i participació en processos creatius, individuals o col·lectius, i la pertinença a agrupacions o associacions culturals**. Quan es mira des d'aquesta òptica, i no només de l'accés a la cultura legitimada, s'observen moltes pràctiques culturals, moltes d'elles col·lectives així com invisibilitzades i també bombolles de participació cultural molt baixa (persones que només consumeixen, poc i esporàdicament, unilateralment i amb poca intensitat). *L'Enquesta de participació i necessitats culturals de Barcelona* (2019) reflecteix aquesta tendència.

Un dels àmbits que l'enquesta no abarca és precisament la **participació cultural dels infants**, ja sigui per la impossibilitat d'aplicar la mateixa metodologia que a la resta d'enquestats, ja sigui perquè estigués fora de l'objectiu. Preguntar-se per la participació cultural dels infants és preguntar-se per quina educació reben i en quin format, abordar el món de les extraescolars, el lleure educatiu com a recurs, si el "consum" cultural s'ha de delegar a les capacitats i voluntats de les famílies durant el cap de setmana i, igualment important, si el rol dels infants és passiu o pot ser actiu i decisor.

Fernando Tonucci a *La ciutat dels infants* proposa ressaltar **la presència dels nens a l'espai públic com un indicador de la qualitat de vida de les ciutats**. També el seu paper en la presa de decisions sobre la ciutat, el fet que puguin comprar als comerços sense supervisió dels adults o anar a l'escola pel seu compte són indicadors de benestar molt importants. En aquest sentit des del març de 2019 a Sarrià es desenvolupa el Camí Escolar Verd. El recorregut escollit és el tram del camí escolar que va des del Centre Cultural Casa Orlandai a l'escola pública Orlandai, per història, perquè és un itinerari concorregut, que reuneix el centre cívic com a centre neuràlgic, a més de comerços i establiments emblemàtics del barri, i perquè inclou l'espai Gardenyes com a espai comunitari, a més d'arribar-hi als ferrocarrils. El camí passa pels carrers Jaume Piquet, Ivorra, Monterols, Trinquet, Placeta dels Blaus i Avinguda Foix. Un projecte educatiu comunitari com el que proposem aquí també ha de **donar importància el repensament de l'arquitectura educativa del territori amb accions d'urbanisme tàctic orientades a convertir el barri en una illa peatonal** que doni importància als espais d'aprenentatge i lleure, i a l'utilització per part de les escoles del barri del carrer i l'espai públic.

De manera complementària construir la ciutat dels infants passa també per **fomentar una educació per una ciutadania participativa i inclusiva** amb accions de foment del poder de decisió dels nens sobre la ciutat, més enllà de simbolismes condescendents. L'impuls de la participació infantil es pot demostrar dotant de decisió real als infants en la governança urbana.

REPTES SOCIOEDUCATIUS DEL BARRI DE SARRIÀ

Tot i comptar amb una vida relacional i associativa molt dinàmica i participativa, al barri de Sarrià, entre d'altres problemàtiques podem identificar la falta de connexió i vinculació entre els equipaments i entitats culturals del barri i els centres educatius. Més enllà de l'educació formal reglada, qüestions com **valorar l'àmplia oferta d'extraescolars creatives del barri i pensar com aquesta varietat d'oportunitats formatives es pensa en relació als centres i equipaments cívics o valorar si les AFAs**, els Centres Cívics i els Centres d'ensenyaments artístics poden coordinar una oferta d'extraescolars accessible i diversa amb un projecte comú, són d'especial interès al barri.

UN BARRI ON L'ESCOLA CONCERTADA ÉS MAJORITÀRIA.

La realitat socioeducativa de Sarrià té unes característiques particulars¹ que es poden interpretar en clau de reptes per la construcció d'una comunitat educativa de territori. Sarrià és conegut per tractar-se d'un dels barris de la ciutat amb un nivell de renda més elevat i també per l'alta concentració de centres educatius. Aquesta **alta concentració de centres educatius, la més elevada de la ciutat, es compon majoritàriament de centres concertats**. Això fa del barri també un dels territoris amb més segregació escolar-urbana de la ciutat. La composició social de l'alumnat escolaritzat al barri no es correspon amb la realitat sociodemogràfica de la població censada en edat escolar. A nivell comunitari això suposa que el model d'escola i de relació d'aquesta amb el barri, tendeix clarament a la imatge "d'escola fortalesa" pròpia d'un **model educatiu segons el qual la relació entre escola i territori és mínima** o es limita a activitats molt puntuals i mediades per projectes educatius pensats com a bombolles educatives o compartiments estancs (Bonal i Cuevas, 2019). Aquest model, per contra, és contestat per les poques escoles públiques que hi ha al barri (Dolors-Montserdà, Tàber, Orlandai, Costa Llobera i Nabí), que tendeixen a participar de manera activa en la vida sociocultural i comunitària.

A conseqüència de l'alt nivell de renda del territori l'escolarització a les escoles públiques del barri implica una despesa familiar més alta que a cap altre lloc de la ciutat (Oliveras, 2019). També com a conseqüència de la sobrerrepresentació de centres concertats al barri, **l'oferta pública de places educatives al barri no contempla l'etapa d'educació secundària obligatòria**². La demanda d'un institut públic d'educació secundària al barri es tracta d'una reclamació que ja fa temps que s'arrossega per part de l'Associació de Veïns i que fan seva les AFA de les escoles públiques de primària. Aquesta manca d'oferta pública d'educació secundària és també **una de les preocupacions que ha activat el treball en comú de les AFAs de les escoles públiques del barri** per a la definició d'un projecte educatiu de territori vinculat als reptes d'equitat, sostenibilitat i resiliència ciutadana.

Entrar a conèixer i explorar l'estat de l'educació al barri ens sembla d'especial interès per ser una preocupació manifesta que, alhora, incideix en les dinàmiques socioculturals del territori.

LA INNOVACIÓ PEDAGÒGICA DES D'UNA ÒPTICA COMUNITÀRIA

Des d'una perspectiva d'innovació educativa amb mirada comunitària ens cal reflexionar sobre com transitem d'un paradigma centrat en el centre educatiu (l'escola com a lloc on es desenvolupa l'aprenentatge) a un **paradigma d'organització de l'aprenentatge en un sistema educatiu que contempli tots els recursos culturals disponibles**. Seguint també el que descriu Peña-López, aquest debat té, a més, dos fronts diferenciats: d'una banda, **l'obertura de l'aprenentatge a espais i actors no formals i informals (biblioteques, centres cívics, mercats, entitats ciutadanes i associacions...)**; per altra banda, la interseccionalitat de l'aprenentatge juntament amb els factors d'inclusió social i emancipació personal tant dels menors com de les seves famílies.

UNA OPORTUNITAT PER L'ENFORTIMENT DE LA GESTIÓ COMUNITÀRIA DE LA CULTURA I LA CONTRIBUCIÓ A LA VIDA CULTURAL DEL TERRITORI

La Casa Orlandai, en funcionament des de 2007, està formada per veïns i veïnes del barri que, de manera voluntària, s'ofereixen a participar en la gestió ciutadana i comunitària d'un equipament que vol ser "del barri cap al barri". És en aquest sentit que identifiquem com a clau de futur vertebrar un projecte d'educació comunitària al territori que, inspirats en aquest model de gestió, vinculi més agents a una xarxa compromesa que connecti amb el poder generador de la cultura. El foment de l'educació ciutadana per la democràcia es troba entre els principis motors d'un **equipament que s'aglutina al voltant del lema "Art, convivència i transformació social"**.

Tot i comptar amb una vida relacional i associativa molt dinàmica i participativa, al barri de Sarrià, entre d'altres problemàtiques podem identificar la falta de connexió i vinculació entre els equipaments i entitats culturals del barri i els centres educatius com s'esmenta anteriorment. És en aquest sentit que percebem l'oportunitat de repensar els nostres projectes culturals per construir plegades aquest projecte comú de barri educador teixint una xarxa de relació i cooperació entre els agents educatius, culturals i d'altres del territori. Seguint Barbieri (2015), aquesta posada en comú i treball conjunt hauria de guiar-se per a) determinar quins són els recursos que les persones i les comunitats necessiten per fer front a diagnòstics construïts de forma compartida; b) Determinar responsabilitats tenint en compte els elements en què cada organització es troba més ben preparada i equipada; i c) Fer-ho respectant la missió o els objectius de cadascun d'aquests agents, assumint diferències i conflictes en la definició de valors i normes.

1 Sarrià – Sant Gervasi és un dels dos districtes amb menys ajuts de menjador atorgats i demanats, no hi ha cap centre públic del districte amb un índex de complexitat 2 alt o màxim, i la gran major part dels centres es troben dins d'una complexitat mínima o baixa. La mitjana del districte d'alumnat estranger el 2015 es situava de 3,1 % sobre el total de l'alumnat, molt per sota de la mitjana de la ciutat (12 %). (Ajuntament de Barcelona, 2015)

2 Només l'escola Costa-Llobera disposa d'oferta pública de places de secundària, que cobreix gairebé en la seva totalitat amb les línies que puguen de primària, i per tant no dona resposta a la demanda generada en les altres escoles públiques de primària del barri.

JUSTIFICACIÓ

EL CAMÍ CAP A UN PROJECTE EDUCATIU I CULTURAL DE TERRITORI

Amb tot, expressem que, després de diferents trobades informals i espais de reunió entre diversos representants de la comunitat educativa i associativa del barri, equipaments culturals i altres agents socials que es comprometen a participar activament del procés, es pren la decisió de dissenyar aquesta **proposta d'exploració, anàlisi i intervenció** col·lectiva per haver detectat el següent:

- ▶ Tot i sentir que els nostres projectes tenen objectius que van en una mateixa direcció i que compartim un sistema de valors i creences que es connecta en el més essencial, identifiquem la **manca d'un projecte comú entre el sistema educatiu i cultural del barri**, que fàcilment podia **connectar les escoles amb els Centres Cívics o l'Escola Municipal de Música de Can Ponsic** donada la proximitat de les unes amb les altres. **És un fet rellevant que l'escola Orlandai estigués anteriorment situada a l'actual CC Casa Orlandai**, ja que genera un vincle afectiu i de pertinença potent que manté connectats el centre i l'equipament i es manté la il·lusió per impulsar accions conjuntes. De la mateixa manera, els divendres és habitual que les famílies de l'escola Orlandai passin la tarda al CC amb motiu de la sessió de contacontes, sent estable la participació informal en aquest espai i el vincle entre el CC i les famílies.
- ▶ S'expressa la **necessitat de fomentar el debat educatiu al territori i conèixer la seva realitat** donades les especials particularitats en termes d'oferta educativa pública, els efectes de la mateixa i la preocupació que genera a les famílies. Recentment, des del Cicle de les Veus de la República de la Casa Orlandai s'ha programat una xerrada al voltant de la *Segregació Escolar en temps de pandèmia* i l'assistència a la mateixa va posar en relleu l'interès per la temàtica.
- ▶ **Il·lusió per avançar cap a una coordinació entre les dues xarxes i els agents de la comunitat educativa** amb la finalitat de garantir millors oportunitats educatives per a tothom, coordinar l'oferta educativa i cultural i **treballar per un barri educador, cohesionador, amb la inclusió de la perspectiva de gènere als seus projectes educatius i culturals**. Sarrià és un barri que compta amb una basta tradició associativa i unes dinàmiques relacionals properes que ja han afavorit projectes coordinats entre, per exemple, l'Escola de Música de l'Antàrtida, Can Ponsic i la Casa Orlandai o els dos Centres Cívics del Barri amb una programació coordinada de les activitats infantils i familiars que es podria traslladar a l'oferta formativa fora de l'horari lectiu.
- ▶ Voluntat de **potenciar la capacitat artística, creadora i generadora de cultura dels infants i els agents educatius** que trobin en el territori espais per a l'expressió i l'organització de pràctiques culturals i educatives conjuntes. Repensar els espais i els seus protocols d'ús, fer accions conjuntes i artístiques al voltant de les festes de cultura popular i tradicional al barri. Ja tenim experiències en aquest sentit com ara el cicle de Matinals que es programa en comissió amb mares de diferents escoles del barri, el Carnaval de Sarrià en què treballem en comissió Centres Cívics, l'Espai Movi i les entitats de cultura tradicional i popular i la tradició compartida entre l'Escola Orlandai i Casa Orlandai de disfressar casa i escola amb una intervenció artística diferent cada any.
- ▶ Necessitat de **dotar d'eines i recursos als agents educadors** per introduir en els currículums les arts com llençatge a partir del qual es poden treballar totes les àrees del coneixement.

PROPOSTA DE RECERCA

El projecte planteja un procés de recerca amb **metodologies participatives** entenent el mateix procés com a laboratori d'experimentació que permeti assolir els objectius que es plantegen, a partir de la pràctica i el protagonisme en l'acció dels agents que hi participen. En aquest sentit, es planteja un **itinerari de recerca en quatre fases** amb les finalitats següents:

- 1 Mobilitzar els agents educatius del territori al voltant del projecte SARRIÀ, BARRI EDUCADOR
- 2 Avançar en el desenvolupament d'unes polítiques de proximitat en una concepció integral dels àmbits culturals i educatius
- 3 Impulsar entorns d'aprenentatge connectats entre els agents educatius, socials i culturals del territori per a la planificació d'accions i programes comuns
- 4 Promoure la innovació pedagògica vinculada a formació artística i cultural
- 5 Potenciar la capacitat creadora i les oportunitats de participació de les persones en la vida cultural del territori

FINALITATS I OBJECTIUS DEL PROJECTE

A partir de l'exposat, definim els següents objectius que guien el projecte de recerca:

OBJECTIUS	<ol style="list-style-type: none"> 1. Conèixer la realitat educativa i cultural del territori tant en la identificació de nodes i iniciatives com en la seva vessant relacional 2. Connectar agents culturals i educatius promovent el treball en equip, les relacions entre persones i la formalització d'aliances de treball cooperatiu. 3. Desenvolupar un pla d'accions coherent amb la realitat del territori i en relació a les necessitats detectades i les especificitats del barri promovent el desenvolupament comunitari
OBJECTIUS OPERATIUS	<ol style="list-style-type: none"> A. Elaborar una diagnosi amb la participació de diversos agents en què recollir dades, experiències i percepcions dels agents clau per ser capaces de prioritzar les accions donant resposta a les necessitats detectades i les peculiaritats del context B. Dissenyar sessions de treball participatives i taules de debat a partir de les quals fer propostes d'intervenció alhora que fomentar el debat i el coneixement C. Organitzar conjuntament amb els agents implicats unes jornades festives i reflexives en què fer retorn del procés i implementar part de les accions plantejades amb l'art, l'expressió i la celebració de la convivència com a eixos vertebradors D. Formalitzar i consolidar el <i>Pacte per a educació comunitària a Sarrià</i>

PROPOSTA DE METODOLOGIA I AGENTS PARTICIPANTS

Aquest projecte de recerca aposta per les **metodologies participatives** amb l'objectiu que els agents que hi participen siguin subjectes actius i protagonistes del procés esdevenint agents de canvi afavorint en primera persona processos de transformació en l'entorn i en les relacions.

Aquesta recerca es planteja en quatre fases diferenciades:

FASE 1 - COMENCEM	Creació del grup motor i grup operatiu de recerca
FASE 2 - EXPLOREM	Treball de camp i diagnosi en què conèixer la realitat del territori
FASE 3 - IDEEM	Sessions de treball participatives i taules de debat en què entrar en una fase propositiva.
FASE 4 - COMPARTIM I CELEBREM	Retorn de resultats i del coneixement generat Celebració de les Jornades i consolidació del Pacte per l'Educació Comunitària a Sarrià

A continuació es desenvolupen les fases tal com es preveuen amb relació a les accions previstes els agents implicats.

FASE 1: COMENCEM!

A1.1 Presentació del projecte de recerca en una sessió oberta a la ciutadania i creació del Grup Motor. Aquest ha de comptar amb prou representativitat i és qui assumeix la coordinació general del procés. Les persones membres es repartiran els diferents rols a assumir d'una forma equitativa i que aporti **horitzontalitat en la presa de decisions i la gestió del procés**.

Aquest, idealment, comptarà amb representació de:

- AFAs dels Centres Educatius de primària i secundària
- Equips docents i equips directius dels centres educatius
- Associacions de cultura popular
- Equips tècnics Centres Cívics (àrees de direcció, programació i comunicació)
- Centres d'ensenyaments artístics
- Associacions artístiques
- Tècnics/es de Districte

FASE 2: EXPLOREM. Treball de camp.

A2.1 Sociograma (mapa de relacions) que ens permeti visualitzar els agents educatius, socials i culturals presents al territori i traçar les connexions existents identificant les aliances que es poden establir i com col·laborar per a la realització de tasques comunes.

A2.2 Entrevistes semiestructurades i focus group amb actors clau: infants, famílies, mestres i o equips directius, equips tècnics equipaments culturals (direcció, programació i comunicació), gestors centres d'ensenyaments artístics del territori

A2.3 Revisar fonts d'informació i dades

FASE 3: IDEEM

Les accions previstes en aquesta fase s'organitzen al voltant de tres grans eixos o itineraris i tenen per objectiu crear espais de participació dinamitzats i estructurats i taules de debat per aprofundir sobre les temàtiques que es plantegen i desenvolupar propostes d'actuacions a partir de la prioritització de necessitats.

A continuació, es descriuen els 4 itineraris i temàtiques relacionades. L'abordatge d'aquestes es concretaran en el disseny específic de cadascuna de les sessions participatives o taules de debat.

EIX 1: EDUCACIÓ AL LLARG DE LA VIDA. El dret a una educació integral

A1.1 L'estat de l'educació pública a Sarrià. Segregació escolar i oferta pública a Sarrià

- Lluita contra la segregació escolar al barri i oferta educativa pública
- Manca d'oferta pública d'educació secundària al barri i els seus efectes

Agents principals: Famílies, Mestres i equips directius, Consell educatiu Districte

- *Com s'explica que siguem el barri amb una presència de l'escola concertada i privada més accentuada (d'Europa)? Com s'explica que també siguem dels barris amb una major segregació escolar?*
- *L'oferta pública d'instituts i escoles al barri és apropiada? Institut de muntanya o institut de Sarrià? o els dos?*
- *Com coconstruim la demanda d'equipaments públics educatius d'una manera equitativa i democràtica?*
- *Per què l'escola concertada no té interès a participar del territori? Se l'ha convidat a participar?*
- *El patiment de les famílies respecte a la tria d'institut que detectem a diverses escoles del barri ens informa de quelcom més sistemàtic com la manca d'un projecte engrescador per la secundària?*

A1.2 Política educativa, innovació pedagògica i territori
L'escola com a centre de creació, participació i producció cultural

- Connexió del sistema cultural i educatiu
- Interacció dels contextos educatius formals amb les manifestacions culturals de l'entorn, les xarxes d'informació i la realitat del territori
- Política educativa de territori i programes d'innovació pedagògica dels centres educatius

Agents principals: Famílies, Mestres i equips directius, Consell educatiu Districte, Agents culturals, Teixit associatiu

- *Per què serveix l'escola? Quina funció social aconsegueix?*
- *Com interactuen els centres educatius formals amb les manifestacions culturals de l'entorn, les xarxes d'informació i la realitat del territori?*
- *Com es connecten els centres amb el teixit associatiu i participa de la cultura popular i tradicional?*
- *Quin és el paper de les famílies en l'aprenentatge? I de l'entorn comunitari, associatiu i cultural?*
- *Quins aprenentatges són necessaris i per a què?*
- *Poden els equipaments culturals teixir aliances amb els Centres Educatius en termes d'innovació educativa amb projectes col·laboratius?*

EIX 2. DRET A UNA CIUTAT EDUCADORA. El territori (i els seus recursos) com a agents educadors i de canvi

A2.1 Cultura i educació a Sarrià. Accés, participació i gestió comunitària de l'educació i la cultura en els contextos educatius no formals i informals.

- Connexió sistema educatiu i cultural del barri
- Dimensió educativa dels equipaments i de les programacions culturals (activitats, tallers i extraescolars)
- Gestió comunitària de la cultura. Implicació dels agents educatius en la programació cultural del territori

Agents principals: Famílies, Mestres i equips directiu, Consell educatiu Districte, Centres Cívics, Biblioteca, Centres d'ensenyaments artístics, Famílies

- *L'oferta d'extraescolars creatives al barri com es pensa en relació amb les escoles i els centres cívics?*
- *Poden les escoles i Afas, els Centres Cívics i Centres d'ensenyaments artístics coordinar una oferta d'extraescolars accessible i diversa en un projecte comú?*
- *Quins aprenentatges activen la participació ciutadana entorn als projectes de gestió comunitària com la Casa Orlandai?*
- *Quin és el vincle que tenen infants, joves i famílies amb els Centres Cívics? Hi ha sentiment de pertinença?*

<p>A2.2 Arquitectura educativa i sociocultural del territori</p> <ul style="list-style-type: none"> - Seguiment i millora contínua de l'espai públic, els equipaments i serveis municipals i els espais comunitaris - Identitat de territori i sentiment de pertinença - Coneixement del territori i adequació de les respostes a les necessitats del context - Espai públic habitable i especial atenció en la integració de les necessitats dels infants, les persones amb diversitat funcional i la gent gran en la seva ordenació - Permeabilitat dels espais públics i noves dinàmiques d'ús i participació - Camí escolar i itineraris segurs que promoguin l'autonomia de la infància 	<p>Agents principals:</p> <p>Famílies, Mestres i equips directius, Consell educatiu Districte, Agents culturals, Teixit associatiu, AVV, Ass comerciants</p>
<ul style="list-style-type: none"> - De quina manera monitoritzem el seguiment dels espais vulnerables en termes socioeducatius al barri? - Es podria ampliar el projecte de camí escolar amb d'altres itineraris segurs que connectin els diferents contextos educatius i altres nodes del territori augmentant l'autonomia de la infància? - Poden ser el conjunt d'espais públics del territori recursos per al desenvolupament de l'activitat dels centres educatius? - Com intervenen el disseny dels espais en les dinàmiques socioculturals i educatives del territori? - Podem flexibilitzar els protocols d'ús dels espais dels equipaments culturals? - Poden ser els espais públics i urbans espais d'expressió artística? 	

EIX 3: EDUCACIÓ PER LA DEMOCRÀCIA I LA PARTICIPACIÓ CIUTADANA

<p>A3.1 Educació per a una ciutadania crítica, democràtica i global</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cultura de la pau, pluralitat cultural i antiracisme - Sistema de cures i xarxes de suport - Les escoles i els equipaments culturals com a agents de canvi davant la crisi multidimensional - Corresponsabilitat contra les desigualtats i el bé comú - Currículum ecosocial i emergència climàtica - Feminisme i aplicació de la perspectiva de gènere als projectes educatius de centre i els equipaments culturals 	<p>Agents principals:</p> <p>Famílies, Mestres i equips directius, Consell educatiu Districte, Agents culturals, Teixit associatiu, AVV, Ass comerciants, Ecoxarxa, Entitats tercer sector Comissions de gènere de les AFAs, Taula de dones de Districte</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Com ens podem coordinar les diferents comissions feministes i de gènere de les escoles i resta del territori? quines accions podem articular de manera conjunta? - Com la crisi climàtica ens obliga a repensar la funció social de l'escola i els equipaments culturals? - De quina manera els equipaments que aglutinen vida comunitària són espais d'aprenentatge on es practiquen formes de resiliència ciutadana? - De quina manera ens coordinem per abordar conjuntament la crisi ecosocial que vivim? - Quines accions i programes podem dissenyar conjuntament per dotar de referents i promoure l'educació en valors per al bé comú? 	
<p>A3.2 Governança i participació ciutadana</p> <ul style="list-style-type: none"> - Educació per una ciutadania participativa - Foment de la participació infantil - Pla local d'infància i adolescència. - Consells escolars municipals i consells escolars de centre 	<p>Agents principals:</p> <p>Famílies, Mestres i equips directius, Consell educatiu Districte, Agents culturals, Teixit associatiu, AVV, Tècnics participació districte</p>
<p><i>De quina manera incloem la infància en la coconstrucció d'una ciutat educadora? I els joves? Com poden els equipaments culturals dissenyar programes o accions conjuntes amb els centres educatius per al desenvolupament d'una ciutadania participativa, crítica i democràtica?</i></p>	

FASE 4: COMPARTIM I CELEBREM

<p>A4.1 Jornades de presentació de Sarrià barri educador. Disseny d'unes jornades en què comunicar els resultats del procés a més de formalitzar el Pacte per l'educació comunitària a Sarrià en un acte festiu coorganitzat pels diferents agents participants en el procés i obert a tota la ciutadania.</p> <p>A mesura que avanci el procés s'anirà donant forma a les jornades en funció de les propostes que sorgeixin en el si del grup motor i les propostes que s'activin en les sessions participatives o través d'altres espais de participació que es generin com ara la crida a les entitats de cultura popular i tradicional.</p> <p>Aquestes, s'entenen com un final de procés que estarà present des d'un inici i, la pròpia coorganització d'aquestes, serà un espai més de laboratori i d'interrelació per a la consecució dels objectius i finalitats del projecte. Entre d'altres es preveu que es poden articular com ara:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Actuacions musicals i escèniques i accions artístiques com ara exposicions produïdes per infants en coordinació amb l'Associació d'Artistes de Sarrià - Actuacions de les Entitats de Cultura de popular del barri - Cercaviles que connectin els diferents agents que han intervingut en el procés - Presentació oberta dels resultats en un acte obert a la ciutadania - Dinars populars i espais de celebració i convivència - Acte específic de caràcter festiu en què formalitzar el Pacte per l'educació comunitària de Sarrià
--

CALENDARI PREVIST

Aquesta és una primera proposta de calendarització de les accions que s'haurà de consensuar i coordinar amb els agents implicats. El calendari vol respectar fets com el final i l'inici de curs o el mes d'agost que els equipaments estan tancats. Es preveu la constitució del Grup Motor de Recerca la primera setmana de maig i l'inici de la fase d'exploració la segona. Aquesta s'allargarà fins que sigui necessari.

MAIG		JUNY				JULIOL			
F1 COMENCEM	F2 EXPLOREM		F3 A1.1		A1.2		A2.1		A2.2
AGOST			SETEMBRE			OCTUBRE			
					A3.1			A3.2	
NOVEMBRE									
F4 CELEBREM			JORNADES						

DINAMITZACIÓ, LOCALITZACIÓ D'ACCIONS I PROGRAMACIÓ PARAL·LELA

Els diversos agents del territori s'impliquen en la DINAMITZACIÓ del procés de recerca.

Com a principi metodològic s'entén que tots els espais dels equipaments culturals i els centres educatius que participen d'aquest projecte de recerca participativa són susceptibles d'acollir les diferents accions previstes en les diferents fases. D'aquesta manera, la mateixa coordinació i implicació dels centres, els equipaments i els seus equips tècnics i de gestió seran una eina més de diagnòstic alhora que un mitjà per entrar en relació, conèixer-nos i començar a mobilitzar els agents implicats en la creació i enfortiment de la xarxa educativa.

Contractació de SERVEIS EXTERNS per garantir el bon funcionament, generar documents de retorn i informes de resultats i permetre la participació dels agents implicats.

Es comptarà amb un equip de dinamització i consultoria extern que donarà suport en la realització de les entrevistes, les dinamitzacions de les taules, la presa d'actes, el buidatge de resultats fruit de les diagnòstics i la redacció d'informes de resultats.

La COL·LABORACIÓ I INTERACCIÓ CONSTANT com a principi rector de la pròpia metodologia d'acció participativa:

Les programacions d'activitats i tallers dels equipaments culturals enriqueixen el procés de recerca amb continguts i experiència rellevants

En la planificació d'accions s'integra que els equipaments culturals puguin adherir-se en les diferents fases del procés també, aportant continguts d'interès i espais d'aprenentatge a través de la seva programació d'activitats culturals i dels seus canals de comunicació. Ens referim per exemple a la programació de xerrades, passi de documentals, teatre - fòrums, tertúlies literàries, exposicions, tallers formatius.. La temàtica d'interès anirà de la mà dels eixos a través dels quals s'organitzen les taules o espais de participació que s'han descrit anteriorment així com la proposta de programació es farà a partir de la recepció de propostes i demandes dels agents implicats testejant així experiències de gestió comunitària de la cultura.

Els equipaments culturals traslladen les seves activitats als Centres educatius i viceversa

A més, es proposa a tots els agents implicats que, puntualment, traslladin les seves activitats a d'altres centres o espais (tant culturals com educatius com a d'altres espais urbans del barri) per sumar experiències de connexió, de coneixement i d'interrelació.

AGENTS IMPLICATS

A continuació es mostra la relació d'agents que s'entén són susceptibles de poder i voler participar d'aquest projecte de recerca alhora que es manifesta el compromís de fer extensiva la convocatòria i permetre la seva participació i vinculació. Tal com s'indica a l'inici del projecte, la proposta de recerca es presenta conjuntament entre: AFAs Escola Orlandai, Dolors Montserdà - Santapau, AFA Escola Táber, CC Sarrià, CC Casa Orlandai, Escola Municipal de Música Can Ponsic, Escola Orlandai, Institut Escola Costa Llobera.

Administració pública	Tècnics/es d'educació, cultura, feminisme, cures, salut i atenció a les persones i el territori del Districte
Centres educatius d'educació primària i AFAs de titularitat pública	Escola Orlandai, IES Escola Costa Llobera, Escola Dolors Monserdà - Santapau, Escola Tàber
Centres educatius concertats i privats d'educació primària i secundària	Corazonistas, Sagrat Cor, Frederic Mistral, Liceu Francès, Sant Ignasi, Escuela Italiana, Santa Isabel, Salesians (l'listat per completar)
Centres d'ensenyaments artístics de titularitat pública	Escola Municipal de Música de Can Ponsic
Equipaments culturals de titularitat pública	Centre Cívic Casa Orlandai, Centre Cívic Sarrià Biblioteca Clarà, Can Fàbregas
Equipaments culturals de titularitat privada	Teatre de Sarrià
Centres d'educació artística de titularitat privada	Escola de música l'Antàrtida, El Traç, Yisbel escola dansa, Cocó Comin escola de dansa, Musicart L'illa de l'Aire
Entitats juvenils d'acció socioeducativa	Esplai Movi, Pacs Caputxins Sarrià, Agrupament escolta Sant Ignasi
Associacions culturals i de cultura popular	El bastó, Indian Runners (músics), Coordinadora de Rock de Sarrià, Colla castellera, Diablasses i Diablos, Omnium cultural, Tabalers, Centre excursionista el Blau, Associació Cultural Casa Orlandai, Comissió de Festes del Roser, Associació Centre Cultural Sant Vicenç de Sarrià, Tabalets de Sarrià
Entitats i xarxes d'economia social i solidària i ecologia	Som natura, Ecoxarxa
Entitats veïnals i de comerciants	AVV de Sarrià, Veïns i amics del Carrer Monterols, Associació de comerciants de Sarrià
Altres	Editorial Anagrama

PLA DE COMUNICACIÓ

L'estratègia comunicativa d'aquest projecte s'entén com a un factor clau del procés i s'integra com a part de la concepció metodològica. Aquesta, no només ha de **garantir l'accés a la informació** dels diferents agents i actors llistats anteriorment sinó també complirà la funció d'**aportar transparència al procés** comunicant periòdicament els resultats obtinguts i les accions previstes a través dels diferents canals que s'estableixen. Les accions previstes d'aquest pla de comunicació s'estructuren en relació a les diferents fases bé de forma puntual bé de forma transversal.

FASE	ACCIONS ESPECÍFIQUES	CANALS DE COMUNICACIÓ
1. COMENCEM	AC.1.0 Disseny de logo i identitat gràfica del projecte AC.1.1 Redacció de nota de premsa i contacte amb els mitjans locals per anunciar la presentació del projecte de recerca i convocar a agents i ciutadania AC.1.2 Convocatòria a través dels canals de comunicació dels diferents agents implicats per assistir a la presentació del projecte Sarrià Educador i constituir el grup motor. AC.1.3 Creació de perfils a les xarxes socials AC.1.4 Creació d'espai web al portal de Casa Orlandai per abocar els continguts i documents que es vagin generant al llarg del procés.	<ul style="list-style-type: none"> - Mitjans de comunicació locals - Portal web de la Casa Orlandai - Llistes de correu agents implicats - Newsletters agents implicats - Canals comunicació Districte - Perfil Instagram Sarrià educador - Perfil Twitter Sarrià educador - Xarxes socials resta d'agents - Canal de youtube Casa Orlandai
2. EXPLOREM	AC.2.1 Gravació audiovisual entrevistes realitzades AC.2.2 Creació de cartells per a cada una de les sessions participatives AC.2.3 Redacció text de convocatòria unificat per a cada una de les accions de diagnosi i trobades grup motor	
3. IDEEM	AC.3.1 Redacció text de convocatòria unificat per a cada una de les sessions participatives - taules de treball AC.3.2 Disseny de cartells específics per a cadascuna de les sessions participatives - taules de treball	
4. COMPARTIM I CELEBREM	AC.3.1 Registre audiovisual de les diferents accions del procés AC.3.2 Disseny de cartells específic	
ACCIONS TRANSVERSALS I CONTINUADES AL LLARG DEL PROCÉS:		
AC.T. 1 Registre audiovisual de diferents accions i en les diferents fases per a la creació d'una memòria audiovisual i gràfica del procés AC.T. 2 Creació de continguts d'interès relacionats amb els tres eixos temàtics als perfils de xarxes del projecte (enllaços a articles, entrevistes, documentals, experiències d'altres contextos, etc) AC.T. 3 Retorn i transparència. Enviament de les actes a les persones assistents a cadascuna de les accions realitzades i bolcatge a l'espai web del projecte de totes les actes i informes resultants.		

PRESSUPOST

A continuació es presenta el pressupost i la previsió de despeses en relació a la planificació d'accions i els recursos necessaris per a la seva implementació que no poden proveir els agents implicats o que s'estima necessari siguin de gestió externa per una major eficiència en els processos.

CONCEPTE	DESCRIPCIÓ	PREVISIÓ
Consultoria tècnica	Serveis de dinamització i elaboració d'informes de resultats	3.000 €
Externalització de la gestió de les xarxes i la comunicació externa	Creació i gestió de les xarxes socials. Redacció de les notes de premsa i comunicació amb mitjans	1.500 €
Identitat gràfica del projecte i cartellisme	Creació de logotip, cartells i altres materials de suport gràfic	1.000 €
Registre audiovisual	Elaboració memòria audiovisual del procés Gravació de les entrevistes	2.000 €
Producció jornades de fi de procés	Contractació d'artistes, ponències i altres despeses de producció	2.500 €
TOTAL		10.000 €

BIBLIOGRAFIA

Ajuntament de Barcelona (2015). *Pla d'educació per a l'èxit escolar 2014-2016*. Sarrià-Sant Gervasi. Consorci d'Educació de Barcelona. https://www.edubcn.cat/rcs_gene/extra/01_documents_de_referencia/plans_educatius_districtes/sarria_def.pdf

Ajuntament de Barcelona, abril de 2019, MESURA DE GOVERN I PLA D'ACCIONS CAP A UNA POLÍTICA PÚBLICA DE CULTURA I EDUCACIÓ
https://www.barcelona.cat/barcelonacultura/sites/default/files/mg_culturaeducacio_plaaccio_af.pdf

Aliança Internacional de Ciutats Educadores. (2020) "Carta de les ciutats educadores". www.edcities.org.
https://www.edcities.org/ca/wp-content/uploads/sites/6/2020/12/CAT_Carta-2.pdf

Barbieri, N. *Cultura y educación: hacia una aproximación integral*
https://www.academia.edu/28154092/Culture_and_education_towards_a_comprehensive_approach_Cultura_y_educaci%C3%B3n_hacia_una_aproximaci%C3%B3n_integral

Bonal, X. , Cuevas, J. (2019) *Combatre la segregació escolar: de l'amenaça a l'oportunitat*. Fundació Jaume Bofill
<https://fundaciobofill.cat/uploads/docs/p/a/q/x/t/0/y/6/o/guia-segregacio-escolar.pdf>

Collet-Sabé, J. (2020, julio 14). *Qué es el territorio para la escuela: ¿decorado, recurso o agente? Modelos e implicaciones de diversas políticas de relación entre escuela y territorio en Cataluña (España)*. *ESPACIOS EN BLANCO. Revista De Educación (Serie Indagaciones)*, 2(30), 351 - 364.
<http://ojs2.fch.unicen.edu.ar:8080/ojs-3.1.0/index.php/espacios-en-blanco/article/view/676>

Consell Educatiu Municipal de Sarrià-Sant Gervasi.

<https://ajuntament.barcelona.cat/consellescolarmunicipal/ca/consell-escolar-municipal-de-sarria-sant-gervasi>

Diputació de Barcelona. Gerència de Serveis d'Educació. "Projecte Educatiu de Ciutat."
<https://www.diba.cat/web/educacio/projecte-educatiu-ciutat>

Educació 360. Educació a temps complet. Fundació Jaume Bofill. Diputació de Barcelona Federació de Moviments de Renovació Pedagògica.
<https://www.educacio360.cat/>

Educación 2030: Declaración de Incheon y Marco de Acción para la realización del Objetivo de Desarrollo Sostenible 4: Garantizar una educación inclusiva y equitativa de calidad y promover oportunidades de aprendizaje permanente para todos.
https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000245656_spa

Fundació Jaume Bofill. Diputació de Barcelona Federació de Moviments de Renovació Pedagògica (
<https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/61960.pdf>

Institut Municipal d'Educació de Barcelona, (2019) "Pla Estratègic Barcelona Ciutat Educadora" Jornada "Barcelona Ciutat Educadora, Vincles que eduquen" 27 de juny de 2019
<https://media-edg.barcelona.cat/wp-content/uploads/2019/07/08093549/Presentaci%C3%B3-Pla-estrat%C3%A8gic-Jornada-Vincles-que-eduquen.pdf>

Peña-Lopez, I. (2020) *Los deberes atrasados del sistema educativo: digitalización, segregación y conciliación* CTXT, 19/6/2020 <https://ctxt.es/es/20200601/Firmas/32576/Ismael-Pena-Lopez-tribuna-colegios-escuelas-covid-pandemia-nueva-normalidad.htm>

Oliveres, V. (2019) "Impulsar la ciutat educadora tot construint coneixement" *El diari de l'educació* 26/06/2019.
<https://educa.barcelona/2019/06/26/impulsar-la-ciutat-educadora-tot-construint-coneixement/>

Oliveres, V. (2019) *Les escoles públiques dels barris rics de Barcelona capten més del doble de diners de les famílies per a material i excursions*. *El diari de l'educació*. 21/3/2019.
<https://diarieducacio.cat/les-escoles-publicues-dels-barris-rics-de-barcelona-captent-mes-del-doble-de-diners-de-les-families-per-a-material-i-excursions/>

Ripoll, O., Massip, M., i Vallvé, C. (2019) "Repensem els projectes educatius comunitaris perquè ofereixin més i millors oportunitats educatives?" Fundació Bofill, pp. 4-37.

<https://www.educacio360.cat/wp-content/uploads/2019/03/Guia-Comunitats-que-Eduquen.pdf>

Sánchez-Caballero, D. (2018) *Fernando Tonucci. Els nens volen una escola que els escolti. El diari de l'educació.* <https://diarieducacio.cat/francesco-tonucci-els-nens-volen-una-escola-que-els-escolti/>

Tarabini, A., Jacovkis, J. (2020). Recerca Escoles Confinades. GEPS-UAB

<https://geps-uab.cat/informes-recerca-escoles-confinades/>

2018. Mesura de govern. *CAP A UNA POLÍTICA PÚBLICA DE CULTURA I EDUCACIÓ.* Ajuntament de Barcelona. Disponible https://ajuntament.barcelona.cat/santandreu/sites/default/files/plenari/fixxers/mg_cap_a_una_politica_publica_de_cultura_i_eduacio.pdf